

KIIRTÖS

Pilisszentlászlói Hírmondó

Önkormányzati támogatásban nem részesülő cenzúramentes havilap

Szlovák nemzetiségi nap

Senváclavania ne zabúdajú na svoje slovenské korene

Predposlednú augustovú sobotu v roku 2019 usporiadali v Senváclave tradičný obecný a národnostný deň. Samozrejme predovšetkým slovenský. Senváclav je najvyššie položenou obcou zo súhvezdia šiestich pilíškých, pôvodne

Senváclavčanmi. Na obecných národnostných dňoch či pri sviatku svätého Ladislava. Aj tohoročný obecný deň v sobotu 24. augusta znamenal pre mňa takmer sviatok. Ľudia sa vyobliekajú. Predstavia svoju slovenskosť

slovenských obcí. Patrí k nim ešte: Mlynky, Santov, Čív, Kestúc a Huť. V Senváclave ne zabúdajú na svoj pôvod, na svoju históriu. Dokumentuje to pamätný kameň zakladateľov na Stanovisku, svedčia o tom mená padlých v oboch svetových vojnách, ale aj náhrobné kamene na miestnom cintoríne. Aj busta patróna obce svätého Ladislava sa pýši jeho modlitbou vytesanou do kameňa v maďarčine a slovenčine. Voľakedajší slovenský svojráz obce vhodne dopĺňa aj Jánošíková krčma. Neraz som sa o tom presvedčil. Rád chodievam do Senváclavu. Prekrásna príroda a predovšetkým dobrí ľudia. Toto príjemné spojenie pre mňa vrcholí najmä pri stretnutiach so

predovšetkým v speve a tanci. Senváclavčania predstavili svojich škôlkárov v novo ušitých krojoch. Potešil každé oko. Národnostný deň nie je iba domácou záležitosťou. Prichádzajú hostia z okolitých obcí (Mlynky, Santov, Čaba...), dokonca aj z druhej strany Dunaja a nielen maďarskej (Kóspallag) ale i slovenskej (Štúrovo).

A tak aj tohtoročné sobotné popoludnie plynulo v príjemnej pohode, kde sa účinkujúci striedali na pódiu i v hľadisku, pochutnávali si na čerstvo a priamo na ihrisku pripravenom gul'áši. Potešilo aj množstvo slovenskej reči a nielen od nás, ktorí nevieme po maďarsky. Takéto stretnutia sú dobrou myšlienkou, najmä dnes v čase veľkého pohybu

obyvateľstva. Dediny nie sú uzavretou spoločnosťou, prichádzajú noví usadlíci. Preto udržiavanie a spoznávanie bohatstva kultúry starousadlíkov znamená pre Senváclav a jeho všetkých dnešných obyvateľov upevnenie spolupatričnosti. Senváclav tak zostáva dobrým miestom pre každodenný a spokojný život.

Ďakujem všetkým miestnym i cezpoľným, ďakujem starostovi obce Attilovi Tóthovi a ďakujem predsedovi slovenskej samosprávy Rudovi Fraňovi za pekný deň. Teším sa na ďalšie.

Jozef Schwarz, nielen Pilišan ale aj Senváclavan

A Pilisszentlászlóiak nem feledkeznek meg szlovák gyökereikről

A 2019. esztendő augusztusának utolsó előtti szombatján rendezték meg Pilisszentlászlón a hagyományos falunapot és nemzetiségi napot, amely természetesen mindenekelőtt a szlovákokra vonatkozott. Pilisszentlászló, a legmagasabban fekvő település hat pilisi, eredetileg szlovák falvak gyűréjében. Ide tartozik még, Pilisszentkereszt, Pilisszántó, Piliscsév, Kesztölc és Pilisszentklélek. A szentlászlóiak nem feledek eredetüket és történelmüket. Mindezt jelzi a település Főterén elhelyezett emlékkő, a két világháborúban elesettek neve, de a temetőben lévő sírok is. Szent László, a falu patrónusának mellszobra is büszkélkedik könyörgésével, melyet Magyar, és szlovák nyelven kőbe faragtak bele. A valamikor jellegzetes szlovák település arculatát előnyösen egészíti Jánosik kocsmája is. Erről több ízben is meggyőződhettem. Szívesen járok Pilisszentlászlóra. A gyönyörűes természetű környezet, de mindenekelőtt a jó emberek kedvéért. Ez a kellemes kapcsolat számomra a pilisszentlászlóiakkal való találkozáskor csúcsosodik ki. A falu nemzetiségi napjain, vagy Szent László emléknapiján. Ebben az esztendőben, augusztus 24-én megrendezett esemény is ünnep volt számomra. Az emberek szépen felöltözve, bemutatták szlovákságukat, mindenekelőtt az énekben és a táncban. A szentlászlóiak bemutatták kisiskolásaikat az újonnan készített népviseleti öltözékekben. Ennek, minden szem örvendezett. A nemzetiségi nap nemcsak a hazaiak ünnepe, hiszen a szomszédos településekről, Pilisszenlélekről, Pilisszántóról, Piliscsabáról és a Duna másik partjáról is érkeztek emberek. A magyarországi Kóspallag mellett a szlovákiai Párkányból is. Ez a szombat délután is kellemes hangulatban telt

el, ahol a fellépők váltották egymást a pódiumon, nézőtérén és megízlelhatték a játszótérén frissen készített gulyást. Örömmel töltött el a szlovák nyelvű beszélgetések sokasága, amely nemcsak a magyarul nem tudó mieink szájából hangzott fel. Ezeket a találkozókat nagyon jó ötletnek tartom, főleg napjainkban, amikor a világ kitérült és, az emberek sokfelé utazhatnak. A falvak immár nem zártak. Új lakók települnek be. Ezért, az eredetileg érkezettek kulturális gazdagságának fenntartása és megismertetése Pilisszentlászló és mai összes lakosa számára az összetartozást erősíti meg. Pilisszentlászló így marad a mindennapi és békés élet számára jó példának és helynek. Köszönöm minden helybelinek és ide érkezettnek, köszönöm Tóth Attila polgármesternek és a szlovák kisebbségi önkormányzat vezetőjének, Franyó Rudolfnak a szép napot. Örömmel várom az újabb találkozásokat.

Jozef Schwarz, aki nemcsak pilisi, de pilisszentlászlói is egyben

Fordította: Papanek László

Szlovák nemzetiségi nap

Bevezető – üdvözlő beszédem

Szép Jó Napot Kívánok Mindenkinek!

Szlovák önkormányzatunk, és szülőfalum, nevében, igen nagy szeretettel köszöntök mindenkit! Igazán örülök, hogy meghívásunknak eleget téve ilyen sokan megjelentek ezen a szép napsütéses délutánon.

Ezek a rendszeres találkozások, különböző szlovák településeken itt a Pilisben egységgé kovácsolnak minket, a Pilis környéki szlovák ajkú testvéreinket, akik mintegy három évszázada békességben élnek egymás mellett itt a Pilis környékén.

Találkozásaink által lehetőségünk van megismerni a szomszédos falvakban, élő szlovákságunk népi hagyományait, szokásait, népviseletét, népdalait, megélhetési körülményeit, de még a nyelvezetét is, és sorolhatnám sokáig, hiszen nem egy helyről érkeztek ide elődeink. A Pilisben élő szlovák lakosságunk, a hajdani Velké Uhersko – tehát Történelmi Nagy Magyarország északi részéből húzódott le ide a Pilis hegy környékére. Tehát elődeink, nem disszidáltak, hanem a törökök kiüldözése utáni Rákóczi szabadságharcának bukását követően, jobb megélhetés reményében az említett Nagy Magyarország területén belül lehúzódtak.

Falvaink többségében, a törökök elől északabba

húzódtak pálosok, régi birtokaikat visszafoglalni hozták magukkal a jobbágyokat. Templomaink neobarokk építési stílusú többsége szervezésükben, ugyan, de az egyszerű nép verejtékével épült. Az egész országunkra jellemzően, a Pilis környéki településeknek is megvoltak a „kiskirályai”, tulajdonosai, akiknek a falu egész határa a benne lakó emberekkel együtt lényegében csak arra kellett, hogy legyen kire kivetni az adókat, amiből ők fényűzően éltek, míg a faluk népei,

a pilisiek nyomorogtak. Sajnos, a papok és oskolamesterek sem voltak kivételek a nép sanyargatásában.

Az előbbi szavaimra tekintettel, meleg szívvel gondoljunk vissza azokra, az elődeinkre, akik nagyon szegényes körülmények között, vállalva nemzetiségi mivoltukat, megpróbálták hű állampolgárai lenni hazájuknak. Mindennapi küzdelmes életük mellett igyekeztek megőrizni hitüket, emberségüket, és anyanyelvüket.

Némi változást szlovákságunkra a múlt század közepét követő idők hoztak.

Ekkor alakultak énekkarjaink. Talán hihetetlennek hangzik, de ennek a Csehszlovákiába való mintegy négyszáz fő kitelepülése után, alig ezerfős községnek, Dombai Pál hajdani kántortanító buzgóságának

köszönhetően negyven - ötvenfős énekkara volt. Jelenlegi énekkarunk, hagyományörző feladatokat is ellát. Igen sok fellépésük van évente, ezen kívül minden temetésen magyar szlovák egyházi énekekkel emelik a meghittséget.

Szlovák nemzetiségi önkormányzatunk mindig igyekezett jó kapcsolattartásra a Község Önkormányzatával. A jelenlegi Tóth Attila polgármester úr által vezetett önkormányzatunkkal is igen jó, és közvetlen kapcsolatot tartunk.

Visszatérve szlovákságunkra, nekünk, az utódoknak az a feladatunk, hogy elődeink hagyományait ápoljuk, és azokat átadjuk unokáinknak. Akár hogy is lesz, reménykedjünk abban, hogy ők is tovább adják majd utódaiknak. Ebben a reményben, töltsük vidáman a mai nemzetiségi találkozónkat!

Szülőfalum, de magam nevében is tartalmas beszélgetéseket, és jó szórakozást kívánok mindannyiunknak!

F R

Bányásznapi

Mogyorósbányán, a szénbányászatáról is híres testvértelepülésünkön, minden évben megtartják a bányásznapot.

Minden évben, igen nagy tiszttel megemlékeznek a község legfájdalmasabb eseményéről, mely 1942. július 31 – én Tokodon bekövetkezett metánrobbanás okozott. Ekkor és itt halt hősi halált a munka frontján 51 bányász, akikből 13 férfi mogyorósbányai bányász volt. Az emlékezés koszorúival feldíszített sírokon az alábbi nevek olvashatók: Babocsai András, Cseresznyés József, Dániel András, Dániel Károly, Lugosi Mihály, Pálincás András, Pokornyik Mihály, Pozsonyi Fülöp, Rozsnyó István, Szaller Ferenc, Szekeres Fülöp, Somodi Károly, Vidra Lajos. Ezek az életerős derék szorgalmas férfiak már csak holtan kerültek fel a föld mélyéről a napvilágra. A tragédia után, a holttesteket Tokodon rakták le. Hozzá tartozóik azonosítása után, minden hozzá tartozó lovaskocsival falujába vitte. Mogyorósbánya hősi halottait a község Munkásothonában ravatalozták fel. A nagy meleg miatt, a Siller vendéglő jégverméből hordták a jeget a holttestek alá. Később szépen sorban egymás mellett került testük, szülőfalujuk temetőjének felső részében római katolikus szertartás szerint a felszentelt földbe.

Rögös életútjuk tragikus véget ért, legyen nekik könnyű szülőfalujuk földje, melyben testük végső nyughelyre lelt! Áldottak legyenek az utódok, akik könnyezve bár, de nem felejtik el a munka frontján elesett hős elődeiket. Köszönet minden faluvezetőnek, legyen az, tanácselnök, avagy később polgármester. Köszönet mindazoknak,

akik ezt a nemes lélekre valló megemlékezést ápolták, és abban bármely módon, közreműködtek. Az utóbbi években Havrancsik Tibor tett eleget, igen derekasan, ennek a megtiszteltetésnek.

Ez a szerencsétlenség tovább tetézte a község 1941-42 telén, az orosz fronton elesett hőseinek Don-kanyari tragédiáját, mely népünk emlékezetében Halál-kanyar néven maradt fenn. Ez sajnos 1944-45 telén a front által folytatódott.

Most már közel 240 évvel ezelőtt kezdődött a szén felszínre hozatala ebben a medencében, de ez mára már sajnos csak emlék. 1954-től tanbányaként üzemelt a mogyorósbányai bánya. Mogyorósbányának a bányászok történetében kiemelt szerepe volt, hiszen 34 éven át itt folyt a vājárképzés.

1993-óta a tanbánya bezárása miatt már csak a falu elnevezésében szerepel a bánya szó.

Mióta elfogadott bányászöntés: JÓ SZERENCSE!

Ritka, hogy ezt pontosan tudjuk, de ebben az esetben ez történt: Péch Antal bányamérnök az 1894. évi selmezbányai választmányi ülésen javasolta, hogy az addig szokásos Szerencse fel! (a német Glück Auf! megfelelője) helyett a magyar köszönésekhez jobban igazodó Jó szerencsét! Alakot használjuk. Így köszönünk ma is. A régebbi időkből való bányász himnusz is igazolja az előbbi feltevést.

Bányász himnusz

*Szerencse fel! Szerencse le!
Ilyen a bányász élete.
Váratlan vész rohanja meg,
Mint bérc tetőt a fergeteg.*

*Nem kincs után sóvárgok én,
Bányász kislányt óhajt én,
Bányász kislánytóhajt szívem,
Ki szívében bányász legyen.*

*És hogyha majd a föld ölében
Végóránkat éljük,
Isten kezében életünk,
Ő megsegít, reméljük!*

*Te kisleány ne bánkodjál
Bányászként halni szép halál!
Egekbe szállani fel, fel!
Szerencse fel! Szerencse fel!*

*Ifjú Havrancsik Tibor, és özv. Pálinkás Ferencné – Csákváriné Ilona kedves közléseiből összeállította:
Franyó Rudolf*

Túl a 90. születésnapon

Ilonka néni, aki 1929. augusztus 7 – én született nemrég ünnepelte 90. születésnapját. Községünk igen szép kort megélt asszonya, a két világháború közötti gazdasági világválság idején született. Édesapja Hornyák Lajos, tősgyökeres szentlászlói család sarja. Édesanyja Vrchovina Ilona szintén ősi szentlászlói család leszármazottja, amely család História Domus bejegyzése szerint Martinus Vrchovina néven 1832-1857 között plebánost adott községünknek. Ilona az ötgyermekes család elsőszülöttje volt, szerdai napon született és az akkori szokásnak megfelelően még azon a héten, lévő vasárnapon lett Hupek István és Hupek Ilona keresztszülők jelenlétében Dittrich plebános úr által megkeresztelve. Gyerekkora, a többi kortársához hasonlóan igen keserves volt.

Fiatalon, 1946 októberében kötött házasságot a szintén ősi helybeli család sarjával Franyó Adorjánnal.

Férje szülei többek között a jobb megélhetés reményében kitelepültek Szlovákiába. A megélhetés színvonalán, sajnos a háborút követő évek sem hoztak jobbulást. Ilonának az akkori

lehetőségek szerint többi nőtársához hasonlóan, az erdei munka jutott osztályrészül. Férfiembert próbára tevő munkákat is végeztek Pilis erdeiben. Voltak időszakok, amikor például a tehergépkocsik ölfával való megrakodását is női kezek végezték.

1948 nyarán megszületett a család első gyermeke, aki a szomszédban, lévő kápolnában Anna névre lett megkeresztelve. Fiúgyermekük Béla néhány évvel később 1954 januárjában látta meg a napvilágot, akit szintén a közeli kápolnában keresztelt meg Szapori plebánosunk. Annát fiatalon kistafingolva adták férjhez, majd segítették családi házának építésében. Béla fiuk szintén korán, még katonasága előtt kötött házasságot. Akit szintén anyagilag is támogattak az életkezdés útján. Szintén segítettek, és anyagilag is támogatták a Szentendrén épülő családi házának építését. Férje Adorján, mint bányász szintén kemény, férfitpróbáló munkát

végzett a környékbeli bányákban. Ez a nehéz, egészségtelen munka megviselte egészségét és három évtizednyi mintaházasság után mindörökre elhagyta feleségét és akkor már felnőtt gyermekeit. Ilonka néni, akkor már könnyebb, nőiesebb munkát

választva Szentendrén, a töltőtoll üzemben vállalt munkát. Nyugdíjazásáig ez volt a második munkahelye. Nyugdíjazása után ismét visszajárt az edészethez dolgozni. Ekkor viszont már igazán nőies munkát végzett, hiszen gazdasszonyként tevékenykedett az erdészetnél. Itt igen nagy elismerésben, megbecsülésben részesült. Ezt a foglalkozást, mint nyugdíjas még további egy évtizedig végezte. A mezei, és a házkörűli munkát, és mivel immár 41 éve özvegy a férfimunkát is

sajátmaga végzi. Mi mást kívánhatnánk a dolgozó szorgos Ilonka néninek, mint további, erőben, egészségben gazdag hosszú éveket!

Ilonka néninkről, a Pilisszentlászló Önkormányzatát képviselő Tóth Attila polgármesterünk sem feledkezett, meg. Juhász Károlyné Editkével közös szervezésben virággal felköszöntötték, majd polgármesterünk átnyújtotta Ilonka néninek a jubileumi díszoklevelet.

LEVELEZÉS

Kedves Ismerős-Ismeretlen Barátunk!

Barátkozni szeretnénk magunkkal, egymással, örökségeinkkel, keresztyénségünkkel, jelenünkkel és jövőnkkel. Szeretettel várnak egy beszélgető körbe egy leendő csoport tagjai! Havonta egyszer találkozunk a Waldorf iskolában 18-21 óra között. Időpontok: Szeptember 21. Október 19. November 9. December 7. A Pilisszentlászlói jött-mentek jött-maradtak tős-gyökeresek nevében:

Timár Gabriella és Victor István

Kedves Rudi!

Az elmúlt időszakban küldtem egy anyagot a nem várt különleges jelenségekről. Folytatásként leírtam és küldöm a keleti emberek életmódját és ma már nálunk is elterjedőben lévő hasznos, egészséget fenntartó és életmeggősszabbító tevékenységüket. Írásom forrása többek között és csak vázlatosan szemelgetve Selva Raja Yesudian jóga könyvei Dr.

Weninger Antal könyvei, Emil Qué írásai és nem utolsósorban Ose Silva: Agykontroll tanfolyamai és könyvei. Ezekből és még sok más szerző könyveiből is hasznos tanácsokat lehet nyerni írásom kibővítésére.

Üdvözl: Dietz Feri

A csodák sem állanak ellenkezésben a természettel, csupán a természettől alkotott megismeréseinken esnek kívül.” (Szent Ágoston)

Indiában, Kínában pl. a tibeti Saolin kolostorban a szerzetesek szinte egy életen át imádkoznak, meditálnak, testgyakorlatokat végeznek, dolgoznak. Testüket, lelküket elképzelhetetlen tökélyre fejlesztik.

Ezzel ellentétben Nyugaton és így hazánkban is a lakosság többsége idegesen, megoldatlan feladatoktól terhelten, feszült, görcsös izmokkal a pénzt hajszolva képtelen rejtett képességeit alkalmazni, mivel idegeskedéssel, kapkodással még senki sem érte el célját. Ha hidat akarunk építeni a két életmód között, bizonyos eredményre vezető sajátosságokat át kell vennünk Kelet – től, amely az emberi lélek rejtélyeinek az egészség természetes úton való megszerzésének és fenntartásának terén évezredek tapasztalattal rendelkeznek.

E képességek kibontakozásáról pl. a gondolat tudatos irányításáról, a jobb agyfélteke használatáról hazánkban már az 1930 – as évek végén a 40 – es évek elején jelentek meg könyvek. Legutóbb a lelki készségek fejlesztéséről kiváló és részletes ismereteket nyerhetünk Jose Silva

agykontroll tanfolyamán, illetve több magyar nyelvű kiadványból.

Elsősorban gyakorolnunk kell az ellazulás elsajátítását. Tanácsot, az ellazulást kora hajnalban vagy este egy csendes szobában hanyatt fekve végezni. Teljesen elengedni a testet. Övet nadrágszíjat, szoros ruhát kilazítani. Önmagunkba való befelé fordulással. Lehunytt szemekkel mondani a lábujjaktól a fejtetőig a végtagokat, a törzset, a nyakat, a fejet ellazítani, elernyesztem, elnehezedelek, belesüppedek az ágyba. Végül minden egyes izmom ellazul, a nyugalom állapotában vagyok.

A lazítással egyidejűleg a másik fontos tényező a rendszeres mély légzés. Az európai ember, mivel légzése öntudatlan, természetes tevékenység nem fordít rá komoly figyelmet, automatikusan lélegzik. A főleg ülő életmódot folytató nyugati ember rövid, levegő utáni kapkodást végez. Piheg, szuszog, zihál. Átlagosan percenként 15 – ször vesz levegőt. Ilyenkor egy-egy lélegzetvételnél csupán fél maximum egy liter levegőt szív be. Ugyanakkor a tüdő élő úrtartalma 5 liter, de mint sok esetben igazolták esetleg 10 liternyi levegőre, terjed. Vagyis tüdeje úrtartalmának csak kis részét használja. Erre mondja a keleti ember, hogy „nem mindegy az, hogy a szobának csak a közepét söprik ki, vagy minden szegletét. A felületes és elégtelen légzések során a tüdő léghólyagocskákban a levegő megreked és abban a legkülönbözőbb fertőző baktériumok vígan élnek, szaporodhatnak. A tiszta levegőben van valami titokzatos, megfoghatatlan, megmérhetetlen anyagregzés, energia, oxigén, amelyből életerő árad. A mélylégzéssel hatalmas tartalékenergia, vitalitás halmozódik fel agyunkba, idegközpontunkban, amit szükség estén felhasználhatunk.

A légzés gyakorlatot a kilégzéssel kezdjük. A hasizmok összehúzódnak és a hasfal befelé húzódik, a mellkas összeszűkül, és a váll leereszkedik: kezdetben a kilégzés 4-5 másodperc alatt történik. Hosszabb gyakorlás után a folyamatot lassítva 15-20 mp alatt végezhetjük. Az elhasznált levegő kilégzésekor mondják magukban, hogy minden rendellenességet, a normálistól eltérő állapotot, aggodalmat, félelmet, türelmetlenséget közömbösítenek, kivetnek, eltávolítanak szervezetünkben. A kivégzést követően 1 majd később 3-4 mp-es légzésszünetet kell tartani.

Belégzéskor hasfalunkat kidüllesztik, alsó bordáikat mellkasuk középső részét tágítják. Ezután annyi levegőt szívnak be amennyi kitágult tüdejükben, elfér. A mellkas teljesen kidomborodik. Tartsák vissza a levegőt 3-4 mp-ig, majd idővel 10 mp-ig.

Hosszú, rendszeres és kitartó gyakorlat szükséges ahhoz, hogy tetszés szerint megváltoztathassák a légzés ritmusát, valamint, hogy jelentékenyen meglaxálhassák.

Az így ellazult, az ébrenlét és az alvás határán lévő alfa állapotban belégzés közben képszerűen képzeljék, lássák. Érezzék a beteg szervet, testrészt és a gondolatot a szándékot az érzést és a hitet a gyógyulásban. Lehetséges ez? Egy váratlan baleset látványa, az azt kísérő gondolat szerint megdermeszti az embert. Egy kamasz fiú egy csinos lány társaságában, megszólítására elpirul. Vagyis szervi változásokat élnek át csupán a látvány és az azt kísérő gondolatok hatására. Az egészségessé válásra kell összpontosítani úgy, ahogy a nagyító lencse gyűjti fókuszba a napsugarakat.

A gondolatok, a lelki behatások az agyvelő és a szimpatikus rendszer finom ideghálózatainak keresztül érvényesítik közvetlen befolyásukat minden szervünknek, minden működése kapcsán. A gondolat a képi megjelenítés, a töretlen hit, a koncentráció segítségével mindazt, ami a szervezet rejtett és tartalék képességei, készségei és energia lehetőségei alapján az emberi határon belül csak elképzelhető előre megmondható bizonyossággal el is lehet érni.

Aki egészségét átéli és nem retteg állandóan betegségekről az megtapasztalhatja, hogy a gondolat testet ölthet és megvalósul. Vagyis: „az ember beképzeli, a teste kiképezi”. A gondolat árama az idegekben végigsuhanó rezgés, erőhullámozás.

Egy időben csak egyetlen, egy pontosan körülírt biztos célt tartsanak a szemük előtt. Arra kell összpontosítani, hogy a kívánatos kedvező egészségi fordulat ne csak ideiglenesen jöjjön létre, hanem állandósítsuk a kedvező állapotot.

Azzal a tudattal kell élniük, hogy kérésük, szándékuk, elképzelésük már megvalósult, azt kell érezni, hogy már egészségesek és ezért örömmel telve hálát adnak Istennek.

A betegségek többsége hosszabb idő alatt alakul ki

és válik krónikussá, tehát a jobbuláshoz, a gyógyuláshoz is hosszabb idő és rendszeres gyakorlás szükséges ismételten hangsúlyozom, hogy a kételkedés, a bizalmatlanság, az aggodalmát vet a gyógyulásnak. Csak a pozitív gondolat, a képszerű képzelet és feltétlen hit együttesen vezethet a kedvező változásra.

Tisztelettel, Dietz Ferenc

Tisztelt Franyó Úr!

Rendszeres olvasója, és mivel minden eddig megjelent KÜRTÖS –nek birtokában vagyok, mondhatom, hogy gyűjtője is vagyok az igen sokrétű havilapnak.

Szentendre városának vezetősége a 2019. esztendő Kucsera Ferencévének nyilvánította. Szüleim, mint Léván lakó felvidéki magyarok a II. Világháborút követő lakosságcsere által kerültek Magyarországra. Mivel a szlovák ajkú Kucsera család is lévai volt, így büszke vagyok arra, hogy földimnek tekinthetem Szentendre hőjét, Kucsera Ferencet. Többször átolvastam, elemeztem, a tavaly Júliusában megjelent KÜRTÖS 11. oldalán található cikkét. Nagyapámék, akikkel édesapám kisgyerekként érkezett ide, nagyon jól ismerték a Kucsera családot. A vörös terrortól viszont én is sokat olvastam, így kiegészítésként a tavalyi cikkéhez kérem szíveskedjék megjelentetni az alábbi írásomat:

A kommunista hatalom látszólag egyenlőséget és vallásszabadságot hirdetett az embereknek. Az ígéret leple alatt azonban államosították, kisajátították a javakat, a hitükhöz hű keresztényeket üldözték: elkobozták az egyházi tulajdont. Zaklatták a templombajáró híveket és a papgyilkosságoktól sem riadtak vissza. Ahogy azt olvastam és hallottam, Szentendrén sem történt ez másképp: a kommunisták eltávolították a vezetőket a törvénykezésből, a rendőrség helyett felállították a Vörös Őrséget. „Minden a miénk” jelszóval

zsarolni kezdték a jómódú iparosokat, kereskedőket, elkobozták a vagyontárgyaikat, többeket letartóztattak és börtönbe zártak. Ahogy még gyerekkoromban hallottam az idősebb és bátrabb helybeliektől, lefoglalták a zárdát (a mostani Szent András iskolát), beszüntették a vallásoktatást, az egyház földjeit, ingatlanjait elvették. A foradalomtól való félelmükben tűszokat kezdtek szedni. A törvénytelen ségek sorozata dühöt váltott ki a polgároknak, forrt az elégtelenség, az emberek szervezkedni kezdtek a kommunista uralom ellen.

Most 100 éve 1919. június 24-én betelt a pohár: félreverték a Plébániatemplom harangját, ez volt a jel a lázadásra a Tanácsköztársaság terrorja ellen.

A kommunisták azonnal letartóztatták Kucsera Ferencet, a helyi káplánt. Habár ő nem volt a szervezők között, a vörösök úgy gondolták, ha valaki, ő biztosan tudja, tudnia kell, ki adta meg a jelet a felkelésre, ki húzta meg a harangot.

A terrorkülönítmény tagjai hiába vallatták, Kucsera Ferenc nem árulta el, ki harangozott, ezért a Duna-parthoz közeli Weresmarthy villában berendezett pártházba kísérték. A pártházban kivallatásnak vetették alá, de ő hallgatott. Védte a harangozót, a nyolc gyermekes családapát. Ezek voltak az utolsó szavai:

„magamról már mindent elmondtam, másokról nem mondhatok semmit.” Mivel a káplán a többszöri halálos fenyegetés és kínzás ellenére sem volt hajlandó beszélni, a vörös tisztek azonnali hatállyal kimondták rá a halálos ítéletet.

Kucsera ferencet este fél kilenckor kivezették a Duna-partra, arccal szigetmonostor felé állították. „Kettő a fejére, kettő a szívére célozzon” – hangzott a parancs, majd eldördültek a lövések.

A Duna-parton, mártírhalálának helyszínén a szentendreiek keresztállítással emlékeztek meg Kucsera Ferenc áldozatvállalásáról. A „Kucserakereszt” máig őrzi a vértanúhalált halt káplánnak, Szentendre hőisének emlékét.

A harkály és a demográfia

A világ minden harkályának piros a feje. Jelezve, hogy aki megtámadja, az a madár faforgácsolásához szokott csőrétől óriásit kaphat a fejére. Minden állat színérzékelése más. A fűevők szintévesztők, de a madarak, fel kell ismerjék az érett bogyókat, a piros húst vagy férget.

A családpolitikai konferencián Viktor barátunktól megtudtuk, hogy a harkályt nem kell biztatni, hogy kopácsoljon, de az embereket igen. Azt is leszögezte, hogy a migráció sosem pótolhatja a gyerekvállalást, mer az azonnali népességcserét jelent. Szerinte az az egyetlen megoldás, hgy a gyerekvállalók legyenek gazdagabbak, mint a szinglik. Egyetértek. De! Hogyan? Egyetlen gyerek felnevelése és kistafirozása is sok tízmillióba kerül. Sok gyereké pedig sokszor sok tízmillióba. Végül is igazat mondott. Népeségfogyás, ha a nagycsaládosok gazdagabbak lesznek ANYAGILAG (is nem csak érzelmileg) mint az szinglik. Vagyis soha. A rendszerváltás óta már a gyerekek megszületése előtt is recept nélkül kapható a „családtervező tabletta”. 14 éves kortól minden lány a szülei engedélye nélkül is megveheti. Terhesség esetén jogosult az abortuszra, sőt a világútlevelel el is hagyhatja hazáját, ha bárki csorbítani szeretné ingyen kapott jogait. Azóta az egész fehér emberiség azon konferenciázik, hogy miért nincsenek utódaik, de képtelenek vagyunk kimondani, hogy tablettás, abortuszos, világútleveles társadalmak tartósan nem létezhetnek.

Az európai társadalmakban, Ausztráliában és Észak-Amerikában 90 % körüli a foglalkoztatottság. Így csak 10% ér rá gyerekeket nevelni. Afrikában és Ázsiában fordított a helyzet. Emiatt visszanyal a fagy. Az összes volt gyarmattartó ország gyarmattá kezd válni. A leggyakoribb párizsi, londoni és Bécsi fiúnév a Mohamed. Európa folyamatosan dolgozókat vár és fogyasztókat kap. Falusi földművesek helyett városi utcai harcosokat, mert az egygyerekes „afroeurópaiak”.

A globalizmus hosszútávon garantált világháború. A kereszténydemokrata német CDU folyamatosan iszlamizálja egész Európát. Akárcsak a pápa. Miközben a keresztények egymás ellen agitálnak és

acsarkodnak. A szentendrei önkormányzatnál egy szobábandolgoztam Tőkés László öccsével, aki olyan szinten nézte le a kollégáit, hogy vissza sem köszönt nekik. Egyszer mondtam neki, hogy a katolikus édesapám és református püspök Hegedűs Lóránt testi-lelki jóbarátok, és én is rendszeresen járok hozzájuk. Mire ellilult fejjel közölte, hogy ezt a nevet többet az ő jelenlétében ki ne merjem ejteni a számon.

Vagyis az erdélyi református püspök öccse gyűlölte a magyarországi református püspököt. Ennyit a keresztényi szeretetről.

Gyerektelen lány hajóskapitány külföldi felülbíráhatja Európa második legnépesebb nemzetének akaratát. Választott parlamentjének a törvényeit. A NATO képtelen egyetlen gumicsónak feltartoztatására is.”Kifordult az idő. Ó kárhozat...” (Shakespeare: Hamlet)

Kormányunk lezárta a migrációt hazánkon keresztül. „Lélegzetvételnyi szünethez jutottunk”. Viszont törekszik vezetésünk a teljes bölcsődei lefedettséghez, hogy minden édesanya minél hamarabb újra munkához járhasson. A muszlin nők ehelyett kizárólag csak a gyerekeikkel és férjükkal foglalkozhatnak. Az eredmény most már ők ostromolnak minket, nem úgy mint száz évvel ezelőtt amikor még Európa uralta az egész világot. Akkor még az európai nők is csak otthon dolgozhattak, és emiatt Európa folyamatosan reprodukálta magát, sőt gyarmatosította az egész világot.

Szüleim még óvodába sem jártak, nem hogy bölcsödébe. Olyan stabil felnőtteké váltak, hogy mindkettőjükből társaságimádó felnőtt lett. Én viszont a Kádár rendszer első évétől. Egy éves koromban már bölcsödés kellett legyenem. Emiatt egész életemre emberkerülővé váltam.

Szüleim gyerekkorában nem léteztek koedukált iskolák és munkahelyek sem, és nem létezett emiatt válás sem. Az ellenkező neműek csodálták egymást az összezártság hiánya miatt. Halálukig együtt tudtak élni, mert felnőtt korukig külön kellett legyenek. Én még férfi laktanyában szolgáltam, ahol 25-en voltunk egy szobában. Mégsem volt senki homoszexuális. Ma coffos férfiak és kopasz nők parancsolgatnak egymásnak minden volt

„fehér” ország laktanyáiban. Micsoda örültek háza lehet egy mai katonai kaszárnya. Nem csoda, ha az egész civilizált világ tehetetlen az analfabéta embercsempészekkel szemben. Rövidtávon minden keresztény ország köré kerítést kellene építeni, beszüntetve az ellenőrizhetetlen területfoglalásokat. Hosszú távon a 100% - os foglalkoztatás 50 % - ra való csökkentése tudná biztosítani, hogy na a gazdaság dübörögjön, hanem a demográfia. Ne a házak és autók száma nőjön a népesség rovására, hanem a világ fehér népessége is szaporodjon és megtarthassa területeit, társadalmait. A 100 % -os foglalkoztatottság nemzetirtás.

Tisztelettel, Losonci Miklós mérnökötanár

Polgárőrségi Hírek

Falunap és Nemzetiségi nap 2019 Biztosítás

Pilisszentlászló Község Önkormányzata és Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat szervezésében 2019. augusztus 24-én Petőfi Sándor utcai Kispályán lett megszervezve a Falunap és Nemzetiségi Nap. Előzetesen a polgárőrségünk felkérését kapott a rendezvény biztosítására.

A polgárőrségünk a helyszínen önállóan oldotta meg a biztosítási feladatot. A Szabadság téren és a környékén mindenki szabályosan, a közlekedés biztonságát nem veszélyeztetve parkolt. Az érkező gépjárművek a polgárőreink segítségével és irányításával tudtak leparkolni, illetve a rendezvény helyszínére eljutni. Fennakadás ebből kifolyólag a rendezvény alatt nem történt. A biztosítási feladatok ellátásában Visegrád Települési Polgárőr Egyesület két tagja is részt vett, amit ezúton

köszönünk. A község lakóinak egybehangzó véleménye szerint jól szervezett falunap és nemzetiségi napon vehettünk részt, amiben egyesületünk hasznos fogaskerek volt. A kint lévő vendégház asszonyok nagy szeretettel kínálták a biztosításban résztvevő polgárőröket is.

A szervezők megköszönték a biztosítást.

*Pilisszentlászlói Polgárőr- és
Önkéntes Tűzoltó Egyesület*

Műszaki mentés - Forgalmirányítás

2019. augusztus 31-én (szombat) polgárőr szolgálat teljesítése során állampolgár megkeresés érkezett, hogy a Pilisszentlászló, Szentendrei u. 8 szám előtt

egy fa ki van dőlve, ami a kábelekre is rádőlt emiatt az adott útszakasz balesetveszélyes. A helyszínre mentünk, ahol egy helyi állampolgár már figyelt a közlekedésre, megkezdtuk az azonnali forgalmirányítást. Kis idő elteltével a helyszínre megérkezett a Szentendre Hivatásos Tűzoltóság egyik egysége, akik a műszaki mentést megkezdtek. A szakszerű műszaki mentés egy fél órát vett igénybe, addig polgárőrségünk a forgalmat irányította. A műszaki mentés befejeztével mindkét sáv járható volt, a tűzoltók megköszönték a segítségünket.

*Pilisszentlászlói Polgárőr- és
Önkéntes Tűzoltó Egyesület*

Avar és kerti hulladék égetéséről néhány gondolat

„Ugyan a papok meg az ispánok hagyják meg, mindenfelé a falusbiráknak, hogy vasárnaponként az ő felszólításokra minden ember, nagyja és apraja, férfia s asszonya, mind templomba menjen, kivéve azokat, a kik a tűzhelyét őrzik.”

Szent István király Dekrétiumainak második könyve 8. fejezet.

Lassan elérkezik a kerti hulladékok égetésének időszaka. Mielőtt bárki is azt gondolná, hogy erről nem érdemes szót sem vesztegetni, hiszen több évtizede égetjük a kerti hulladékot és még semmi baj nem történt. A klímaváltozás miatt egyre inkább szárazabb az időjárásunk, s a növényeknek is egyre nehezebb vizet nyerniük a földből. A száraz növény gyorsan meggyullad és a tűz is nagyon hamar tovaterjed. A kerti hulladékok égetése csak akkor megengedett, amennyiben ezt jogszabály nem tiltja. A kerti hulladék égetésének szabályait a település önkormányzata szabályozza. A legfontosabb, hogy az égetésnél mindig kell lennie valakinek, a tűz ne maradjon felügyelet nélkül. A tűz oltásához szükséges vizet tartsunk a helyszínen. Mivel

belterületi kertekről van szó, ezért jó megoldás a locsolótömlő használata. Amennyiben nagy szél van, úgy nem szabad tüzet gyújtani. A nem teljesen száraz avar és kerti hulladék igen nagy füsttel ég, ezért a jó szomszédság érdekében ne füstöljük be a szomszéd száradni kitett száradó ruháját. Ugyanígy párás, ködös időben is gondoljunk arra, hogy a füst nem fog felfelé szállni, hanem szétterjed, beteríti a környezetét. Természetesen az égetés befejezését követően meg kell győződni arról, hogy izzó, parázsló részek nem maradtak, s ezért ajánlatos vízzel az égésteret jól átítatni.

Pilisszentlászlón is szabályozta az Önkormányzat az avar és kerti égetés szabályait, mely betartására kérjük lakótársainkat.

A 2011-ben kiadott Önkormányzati rendelet ma is aktuális, hiszen a tűz már évmilliók óta nemcsak jó barát, hanem ellenség is lehet.

*Pilisszentlászlói Polgárőr- és
Önkéntes Tűzoltó Egyesület*

Iskolakezdés Pilisszentlászlón

Ismét eltelt a nyár és a diákok számára megkezdődött a munka. A sok élménnyel teli és kipihent kisdíák mosolyogva siet az iskolába, hogy kis társaival megbeszélje a nyári eseményeket. Figyelmük ilyenkor nem a környezetre, hanem egy pontra, a diáktársra összpontosul. A gyerek nem néz sem jobbra, sem balra, nem figyeli, hogy van-e más közlekedő az utcán. Az autóval közlekedők elszoktak a nyári időszak alatt az iskola környékén megjelenő tanulóktól. A nyár végén a közúti forgalom nagyon megnő, s így az autós, hogy ne kerüljön, a főútvonalon dugóba siet egy

kicsit. Arra koncentrálni, hogy időben beérjen a munkahelyére és elkerülje a közlekedési dugókat. A Pilisszentlászlói Polgárőr és Önkéntes Tűzoltó Egyesület a tanév első napjaiban jelen volt az iskolakezdésnél. Az Egyesület csatlakozott az iskolaév kezdeti baleset megelőzési programhoz. Főtéri jelenlétével biztosította, hogy a kisdíákat ne érje baleset. A polgárőri jelenlét figyelemfelhívó jellege elérte hatását.

*Pilisszentlászlói Polgárőr- és
Önkéntes Tűzoltó Egyesület*

Merénylet a királyné ellen

Mintegy nyolc évszázaddal ezelőtt 1213 szeptember 28. II. András királyunk feleségét, a későbbi II. Honalapító IV. Béla és Árpádházi Szent Erzsébet a szegények pártfogójának édesanyját. A Pilisi akkor még ciszterci kolostorban lelt nyughelyre, de csak a teste. Fejét, más elmélet szerint a szívét és a jobb kezét, mellyel a merénylők ellen védekezett, Halics elleni hazatérőben lévő király elé vitték. Lelesz községnél történt a királlyal való találkozás, aki felesége fejét (vagy a szívét és jobb kezét) a leleszi premontrei prépostsági kolostorra bízta, és a királyné lelkiüdvösségéért tartandó misékért hét falut adományozott a kolostornak.

Idén volt kerekén harminc éve, hogy a Pilisszentkereszten lévő ciszterci kolostori ásatásoknál előkerült a királynéi gyűrű. Ezzel bizonyítást nyert a királyné végső nyughelye.

Gertrúdisz az Istriai örgróf és a merániai fejedelem Bertold leánya volt, és a német Andechsov családból származott. Magyarországra nagy kísérettel érkezett. Cselekedetei a királynénak a magyar főurakban gyűlöletet keltettek. 1213. szeptember 28. mikor II. András Halicsban háborús hadjáraton volt, A Pilisszentkereszti feletti Kétkükkfa-nyereg alatti erdőben Gertrúdiszt meggyilkoltatták.

Tiszta udvar rendes ház

Középkorúak, de főleg az idősebbek emlékezünk még a rendszerváltás előtti időkben, a Hazafias Népfront szervezett által alapított „tisza udvar rendes ház” mozgalomra. Akkoriban, amelyik ház és környéke – udvara szépen rendben volt téve, kapott egy fent nevezett feliratú táblát, és azt jogosult volt

felhelyezni a házának homlokzatára. A régebbi építésű házak némelyikén, még most is láthatók ezek a táblácskák.

Községünk feletti útleágazásnál lévő szépen gondozott terület, a benne, lévő kör alakban elhelyezett virágokkal, mintha

figyelmeztetné az arra járókat; állj meg vándor, mert bent a hegyekkel körbe övezett településen, „tisza rendezett, virágokkal díszített” falut fogsz látni.

elhelyezett Szent László királyunk mellszobra körül, most már a Háborús hőseink emlékműve környékén is.

Az alapítók emlékmű és annak környéke is igen rendezett, virágokkal ékesített, dicséret illeti a környékét ápoló szorgos kezeket. A falunk házai,

udvarai többsége szintén érdemes lenne a „tisza udvar rendes ház” megjelölésre. Ezt sajnos nem lehet általánosítani minden birtokra-ingatlanra.

Utcáink, ha helyenként gödrök is, azért többségben tisztán vannak tartva.

Lakókörnyezetünk rendbentartása,

nem pénz, csak hozzáállás kérdése. Nem kell mindennel az önkormányzatunkra hagyatkozni.

Az egyetlen közhasznú dolgozónknak, éppen elég a közterületeink rendbetartása.

Az elfáradt turistának fáradtságán enyhíteni ott van a kényelmes padokkal szegélyezett asztal.

Beérve a falu központjában lévő fő térre, az új, valamint a régi községháza előtt is virágokkal díszített területet lát. Így van ez a Kápolna oldalán

A jobbik Bátor Botond

Vigand az udvari bolond

Az Úr 1609. esztendejében, az addig a király tulajdonában lévő Dévényi várat, gróf Keglevich János vásárolta meg. Igen gazdag uraság volt, mint számos szintén horvát származású nemesember, akik a török veszedelem elől menekültek a Felvidékre. Nemcsak szorgalmukat és jó kedélyüket hozták magukkal, de tehetős emberként is érkeztek erre a vidékre. Keglevich uram, amiként az akkoriban szokásos volt, udvari bolondot is tartott. Amaz kicsiny, nyomorék ember, de

amit a Gondviselés a külsőn megtakarított, azt az értelemmel gazdagította. A tréfacsináló, Vigand névre hallgatott.

Őkelme egy ízben éppen a Dunát fürkészte, mikor szemébe ötlött, hogy az egyik halász éppen egy jól megtermett vizát emel ki a vízből.

A bolond gyorsan lefutott a partra és alkudozni kezdett annak tulajdonosával, hiszen ura az összes itteni hal közül éppen ezt a fajtát szerette a legjobban. Amaz elfogadta az ajánlatot és Vigand máris szaladt a várba újsütetű szerzeményével.

A kapun áthaladtában, az ott ácsorgó őr azonban feltartóztatta emberünket és kijelentette, csak akkor ereszti be, ha a várúrtól remélt jutalmat az udvari bolond vele megosztja. Vigand gondolkodás nélkül rábólintott. A fele téged illet, ígérte meg a strázsának.

Ura szörnyen megörült a hálnak és már vette is elő erszényét, hogy hű szolgáját megjutalmazza. Amaz azonban, meglehetősen illetlenséggel, ura szavába vágott.

Szépen kérem uram, a halért cserébe ne adjon semmit, csak parancsolja meg a hajdúnak, adjanak nekem ötven botütést. Nem is ötvenet, csak annak a felét, azaz huszonötöt.

Te megbolondultál? Miért büntetnélek meg? Mit forgatsz abban a csavaros elmédben?

Így aztán Vigand elmesélte az őrral megesett

kalandját, aki nem akarta őt beereszteni a kapun, majd az amannak kényszerűen tett ígérését is.

Ura jóízűen elmosolyodott, majd hívatta a hajdút és kiadta neki parancsait.

Pontban délre a várudvarban volt hivatalos az itteniek apraja és nagyja, ahol már állott a deres. Ráfektették Vigandot, majd az őrség parancsnoka felolvasta az ítéletet: ötven botütés a jutalom. Fele a bolondot, másik fele pedig az őrt illeti meg. E közben a históriát már mindenki ismerte.

A hajdú huszonötöszer gyengéden

rápaskolt a tréfacsinálóra, de az őrré, az egész udvar hahotájával övezve, ugyanannyi kemény ütést mért.

Vigandról ismeretes volt, hogy arany óraláncot hord mellényén. Az ékszert az egyik nemesembertől kapta, midőn kellemesen elszórakoztatta tréfaival amázt. Órával mindazonáltal nem rendelkezett és pénze sem volt, hogy az akkoriban úri kedvtelésnek tartott szerkezetet megvásárolja.

Egy ízben maga a császár vizitálta meg Dévényt. Mikor bemutatták neki Vigandot, a felséges uralkodó előtt ismert volt a tréfacsináló láncának esete, elhatározta, hogy megtréfálja hősünket. Elővette gyémántokkal ékesített óráját, hogy egyeztesse amazzal a pontos időt. Megkérdezte hát az udvari bolondot:

Nálad mennyi az idő?

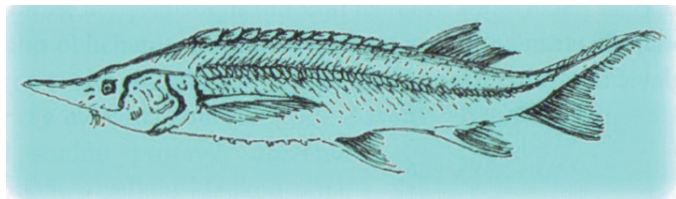
Vigandot mindez nem hozta ki a béketűréséből. Elővett egy puszkagolyót a zsebéből és nyájas hangon válaszolt:

Óram pontosan a halált mutatja, melyre császáromért bármikor kész vagyok!

Az uralkodót megörvendeztette a szellemes felelet, levette hát és az udvari bolondnak ajándékozta óráját.

A császár egy ízben ismét Dévényben időzött, ahol fontos tárgyalást tartott több pozsonyi főúr jelenlétében. A török veszélyről folyt a disputa és

arról, mit tehetnek meg ennek elhárítása érdekében, mellesleg saját érdekükben is, az ország

arisztokratái. Emezek azonban csak magukkal törődtek.

A tárgyalás hosszúra sikeredett és az írrok sem győzte folyamatosan hegyezni az írásra használt tollát, hiszen oly hosszú volt a megállapodás szövege. Mikor az éjfél már közeledett, Vigand lépett be a terembe, egy nagy könyvvel és írószerszámmal a kezében. Lekucorodott a sarokba és szorgalmas körmölésbe kezdett.

A tárgyalás végre befejeződött és a kíváncsi várúr

végre odamehetett bolondjához, mit is írogatott az oly hosszan.

Legnagyobb csodálkozására az első oldal üresnek bizonyult.

-Miért tettél úgy, mintha szorgalmasan írtál volna?

-Aztán mit róttam volna a pergamenre, - kérdezte a tréfamester. - Hiszen önök az egész éjszaka folyamán semmiben sem állapodtak meg. Amit az uralkodó óhajtott, ahhoz az uraknak nem fűlött a foguk. Amit amazok szerettek volna, azt a császár nem akarta. Szerencsétlen ország! Végül csak egy mondatot jegyeztem fel.

Fellapozta a következő oldalt.

Keglevich szeme az alábbiakat olvasta:

Ha ketten egymással hadakoznak, örvendezik a harmadik.

Fordította: Papanek László

Könyvbemutató

A Magyarországi Szlovákok Kutatóintézete számos néprajzkutató közreműködésével, tíz évvel ezelőtt, igen komoly néprajzi kutatómunkát végzett itt a községünkben. Bizonyára sokan emlékeznek még rá, hiszen több házba is betértek és főleg az idősebbekkel beszélgettek, vagy inkább érdeklődtek falunkat érintő különböző néprajzi dolgokról. Türelmes munkájuk által összegyűjtött

anyag könyv formába lett szerkesztve. Ennek a főleg számunkra igen érdekes, tartalmas könyvnek a kiadására, csak idén sikerült pénzt szerezni. Nos, ennek a néprajzi gyűjteménynek a bemutatója, ismertetése lesz megtartva az alábbi meghívón jelzett időben és helyen.

FR

A Magyarországi Szlovákok Kutatóintézete tisztelettel meghívja Önt
2019. szeptember 16-án (hétfőn) 16 órakor tartandó könyvbemutatóra

Slovenské inšpirácie zo Senváclavu

szerk.: Tuska Tünde – Uhrin Erzsébet

A könyv a MSZKI 2009-ben Pilisszentlászlón lezajlott interdiszciplináris kutatásának eredményeit mutatja be

A könyvet bemutatja: Hornokné dr. Uhrin Erzsébet,

a Magyarországi Szlovákok Kutatóintézetének munkatársa

Helyszín: Hotel Pilis, Pilisszentlászló, Szentendrei út 6.

Támogató:

MINISZTERELNÖKSÉG

Emlékkép

Készült Pilisszentlászlón 1963-ban az általános iskolai tanulmányaikat befejező VIII. osztályról. Az immár 56 éves képen még ráismerünk egymásra.

Felső álló sor balról jobbra: Petkó Ferenc, Franyó Rudolf, Franyó János, mh. Dombai István, mh. Hornyák József mh. Középső szintén álló sor: Melicher Béla, mh. Németh Mária mh. Hornyák Lídia mh. Vanyák Anna, Vanyák Margit, Vrchovina Margit, Dombai Mihály.

Ülő sor szintén balról jobbra: Kosznovszki Erzsébet, mh. Dombai Magdolna, Schandl Zsuzsanna, Kosznovszki Magdolna, Sztranyovszki Pálné osztályfőnökünk, Dombai Pál ének, szlovák tanárunk – igazgató helyettes, Dankovics Magdolna, Dombai Lídia, Mikula Margit mh. Varga Ilona.

Osztályunk legjobb tanulója, Schindler Teréz nem tudom mi oknál fogva nem található a képen.

FR

Jeles napok - védőszentek

Szeptember 8. – Kisasszony napja: Szűz Mária születésének napja. A 11. század óta tartják számon. Sok helyütt a nap volt a cselédek szolgálatba lépésének ideje. Egyes helyeken, e napon kezdték meg a gabona vetését, e napra virradó éjszaka kitették a vetőmagot, hogy azt az Úristen szentelése fogja meg.

Ez a nap jelezte a dióverés kezdetét, és a fecskék útra kelését is. Időjárásjósló napnak is tartják, mert

ha e napon bugyborékosan esett az eső, akkor a néphit szerint csapadékos ősz várt rájuk.

Szeptember 12. – Mária napja: Szűz Mária neve napja. Az újkorban Bécs felszabadulása után vált a török alóli felszabadulás ünnepévé, kultusza rohamosan terjedt, amit a passai Máriahilf (Segítő Boldogasszony) kegykép ihlette, ami előtt a hagyomány szerint 1683-ban Lipót császár Bécs ostroma alatt imádkozott a győzelemért.

Szeptember 15. – Hétfájdalmú Szűzanya: Mária anyai fájdalmára való emlékezés. Az Ómagyar Máriasisiralom ennek a kultusznak állít emléket.

Szeptember 21. – Máté napja: Máté evangélista napja. Sok helyütt például a Bánátban e héten kezdték meg az őszi búza vetését, amit a férfiak szinte szótlánul, majd a munka végeztével magasra dobták a vetőabroszt, hogy akkorára nőjön a búza. Másutt azonban ekkor nem szántottak, mert úgy

vélték, akkor a földet fel fogja verni a gaz. Göcsejben is pelvahétnek nevezték. Az e napi tiszta időből pl. a szerémségi szőlősgazdák jó borteremésre következtek.

Szeptember 29. – Szent Mihály napja: Szent Mihály arkangyal ünnepe, aki a hagyomány szerint a túlvilágra érkező lélek bírója és kísérője. Vele függ össze a hordozható ravatal Szent Mihály lova elnevezés is.

Szlávok történelme A legrégebbi időktől

A szlávok sok évszázadon át Kelet-Európában a Visztula és a Dnyeper folyók közötti hatalmas területen éltek. Hazájuk óriási erdős vidék volt, ahol főként a folyók és tavak partján kis falvakban laktak. Növénytermesztésből, erdei gyümölcsök gyűjtögetéséből és

vadászatból éltek. Amikor a föld kimerült, néhány kilométerrel odébb, más helyre költöztek.

Pogányok voltak, több istenben hittek. Fő isteneik a villámlás és mennydörgés ura, Perún és felesége, Lada voltak. Őket követte a háború istene, Szvantovit, a Nap istene, Radegaszt és a termékenység istene, Vesz. A jó istene Belbog, a rossz Csernobog volt. A halál felett Morena, az élet felett Zsiva uralkodott. Fontos isten volt még a háromfejű Triglav is.

Idővel a szlávok annyian lettek, hogy kinőtték eredeti lakóhelyüket. Egyre nagyobb területet szálltak meg, de egy idő után ez sem tudta eltartani őket. A 6. század elején több ezer szláv harcos észak felől átkelt a Dunán és betört a Balkánra. Falvakat és városokat fosztottak ki, és gazdag zsákmányt vittek el onnan. Nemsokára elkezdtek letelepedni a Balkánon.

A Dunától délre az erős bizánci császár uralkodott, de ő sem tudta megakadályozni, hogy a szlávok beszivárognak földjére. Így inkább befogadta őket. Megállapodott velük, hogy saját törvényeik szerint élhetnek, de ennek fejében elismerik császáruknak. Ez azonban nem volt egyszerű. A szlávok ugyanis nem voltak

hozzászokva, hogy idegen uralkodót szolgáljanak.

„A szlávok többen vannak, mint a homokszemek,”- írta a krónikás. De a Bizánci Birodalom szerencséjére nem voltak egységesek. A császár egyes szláv fejedelmeknek pénzt és birtokot adott, akik ezért az ő oldalán harcoltak a többi szláv ellen. Ez mentette meg Bizáncot. A szlávok a birodalom területén végleg ottmaradtak, s később saját államokat alapítottak.

A szlávok csakhamar benépesítették az egész Balkánt, eljutottak Görögország déli részére és Ázsiába, nyugaton egészen a Saale és az Elba folyókig. Megszállták a Keleti-Alpokat, Észak-Itáliát, a Cseh- és Kárpát-medencét, északon a Dániától a Ladoga- és Onyega-tavakig és a finn határig húzódó területet. A 7. században már Európa egyharmadát ők lakták.

A szlávok egy része északról átkelt a Kárpátok hágóin, és elfoglalta a Tátra és a Duna közötti területet, a mai Szlovákiát. Ezek voltak a mi őseink. Az évszázadok óta itt élő germánoktól és keltáktól megtanulták az arany, ezüst és réz bányászatát, és néhány más mesterséget. Földet műveltek, állatokat tenyésztettek. Fokozatosan megszokták új hazájukat.

Részlet Franyó Rudolf: Szlovák történelem, írásban és képekben c. könyvéből.

Gazdakalendárium

Mint tudjuk Lőrinc belepisil a dinnyébe, de melyik Lőrinc és melyik dinnyébe. Lőrinc nap ugyanis van augusztus elején is és szeptember elején is. Természetesen a szeptemberi Lőrinc napról van szó és a hagyományos csíkmentes görögdinnyéről. A világosabb csíkos, kevés de nagy magvú dinnye októberig is fogyasztható, akár a rózsaszínű, akár sárga a húsa. A szezon elején én a hagyományos görögdinnyék közül a legsötétebbet választom, mert az a legérettebb, a szezonvégén viszont a legvilágosabbat, mert az a legkevésbé túlrett. A sárgadinnyék közül a legillatosabbak a legédesebbek.

Szeptember a csemegeszőlők ideje: Saszla. A diót leverni olyan, mint havat lapátolni. A dió magától is leesik, a hó magától is elolvad. 10-től 20-ig tart a java szarvasbögés. Hegyvidéki autóparkolóban este megállva óriási szarvasbögésben gyönyörködhetünk. A magyar fecskék (molnárfecskék) ezekben, a napokban költöznek el az első hideg napok hatására. Helyükre északról érkezettek jönnek maximum egy hétre. Ezek kis csoportokban röpködnek. A fecskék végleges eltűnése után esténként óriási "denevérinvázió" figyelhető meg. Az őszi búza, repce, árpa alá elkészíteni a magágyat időnként nagyon kalandos vállalkozás. A talajnedvesség mértéke legtöbbször még minimális. Kanadában az óriási fagyok és havak miatt, csak tavaszi búzát tudnak termesztetni, de ezek terméshozama természetesen meg sem közelíti az őszi búzák terméshozamát. Ma ötször annyit terem a búza, mint a középkorban. Mélyebb lett a szántás. Az ugar alkalmazása helyett bejött a vetésforgó. Felfedeztük a gyomirtózást (rovarirtózást), műtrágyázást.

A mezőgazdaság kemizálása nélkül nagyobb siker (fehérje) tartalmú búzák teremnek de csak fele negyede mennyiségben. A „tarlóbúzákat”-tól nagyon

idegenkedtünk, pedig ezek majdnem megduplázták a termésüket. Kalászuk szálkamentes azt jelenti a bez osztája. Rövid szárúak miatt alig ad szalmát, de a lecsökkent marha és főleg a lóállomány miatt a kevesebb szalma is elég már. Az őszi talaj előkészítés azért problematikus, mert nem tudjuk igénybe venni a tavaszi vetésűek előtti jótékony téli fagyokat, amik az őszi mélyszántásba lévő rögöket szétfagyassza apró morzsalékos, hamuszerű talajra. Ezt a munkát az őszi vetésűek alá szánt magágyhoz gépekkel kell, elvégezzük, például szántás, tárcsázás, kultivátorozás, (simítózás) hengerezés műveleti sorrendben az alaptrágyázás után NPK műtrágyával (nitrogén, foszfor, kálium). Az őszi vetés időpontja a meteorológiai körülmények miatt még a tavaszi vetések időpontjánál is bizonytalanabb. Időnként rengeteg eső esik ebben a hónapban, máskor szinte semmi. Előző esetben rengeteg gombát is találhatunk, főleg ha véletlenül előtte a nyár is csapadékos volt. Sohase szedjünk kifejtetlen gombát, mert a legelső tévedésünk egyúttal a legutolsó is lehet.

A kutyával megkóstoltatott gomba nem garancia. A csiperke például a kutyának halálosan mérgező. Egyszer a kutyám megette a gombás pizzám maradékát, de aztán kihányta mielőbb, az megölte volna. Sajnos az embernek el van tompulva az ilyen veleszületett tudása bizonyos ízekre. Azért még bennünk is működik a veleszületett kígyófébia mint „minden” más fajban is. Az ehető gomba megromolhat, de nem válik mérgezővé és fordítva. A halálosan mérgező galócák mellett rengeteg enyhén mérgező is van. Ezek csak hányást, hasmenést, rosszulletet és óriási ijedtséget okoznak. Pl.: sárguló csiperke, ami fogásra megsárgul.

Tisztelettel: Losonci Miklós agrármérnök

Humor

REPETA A GÜLBABA ÉTTEREMBEN

A hatvanas évek végén történt.

Köztudott, hogy elődeink, de még magunk is, ez alatt a jelenlegi idősebb generációt értem, több család kereseti lehetőségei az erdei növények voltak: moha, különböző virágok, csipke (amiből készült a híres szentlászlói hecsedli), fagyöngy...

Ezen termékek gyűjtése bizony nem kevés fáradsággal járt.

Az összegyűjtés után még haza kellett hozni, bizony sokszor oda-vissza, több órai gyaloglás árán, ami sok kilométert jelentett.

Ezután még otthon a család apraja nagyja rakosgatta, kötözgette, amíg szállíthatóvá, forgalomképesé lett az áru. Reggel aztán, de ezalatt hajnalt kell érteni, hiszen a legelső busszal, ami négy órakor indult községünkől, útra keltek megpróbálni eladni az előtte való napokban összegyűjtött, kötözött termékeket.

Történt akkor egy idősebb házaspárral, akik portékájukat levitték a nagycsarnokba, eladván azt hazafelé tartottak. Amíg a HÉV indulására vártak, betértek a Margit-hídfőnél lévő Gülbaba étterembe. Mákos tésztát rendeltek, a mellettük lévő asztalnál egy férfi pörköltet evett. Elfogyván tányérjából az étel, hívta a felszolgálót.

- Főúr kérek egy repetát.

A pincér hozott még egy adag zónapörköltet.

- Asszony kérjünk mi is inkább repetát – szólt feleségéhez Sándor bácsi.

- Én nem bánom, mehetünk a következő járáttal, azzal is elérjük a szentlászlói buszt. – adta beleegyezését felesége.

- Főúr, mi is kérünk repetát! – rendelkezett büszkén a férj.

Nagy meglepetés lett, mikor a pincér még két adag mákos tésztát hozott...

EZT MÉG HADD MESÉLJEM EL

Egyszerre vonult be János barátjával, Józsival katonának, majd együtt estek orosz fogságba, ahol több mint két évet töltöttek közös lágérban.

Túlélésükben sokat segített szlovák nyelvtudásuk, amely segítségével könnyben tudtak érvényesülni a

kegyetlen körülmények között, mikor az öröknek sem volt sokkal jobb az ellátásuk, mint a hadifoglyoknak.

1947. karácsonya előtt kegyetlen utazási körülmények között értek Budapestre. A Pálffy téren még elérték az utolsó HÉV – szerelvényt, amely Szentendrémig vitte őket. Már éjfél felé járt az idő, buszjárat még nem volt Pilisszentlászlóra. Fuvarosok a lovas kocsikkal, vagy ilyenkor inkább a lovas szánokkal, már rég alszanak otthon.

Nem búsultak, hajtotta őket a hazatérés vágya.

Meg aztán János kifogyhatatlan beszédű lévén, hamar elfogyott a tizenkét kilométernyi út.

Végre újra otthon, a főtéren a kápolna előtt.

- Akkor jó éjszakát, testvér!- kezét fogván József Jánossal katona-hadifogoly társa. – majd este találkozunk, most már futva megyek haza családomhoz – szólott József és kiakarván húzni kezét János szorításából.

- Ne szaladj sehová! – szólott az a megszokott higgadtságával – Várj még egy kicsit ezt még hadd meséljem el!

- János, az Isten áldjon meg, nem tudtad kibeszélni magad négy év alatt?!

NŐTLEN VAGYOK

Vidéki munkánál, egyik este egy helybeli kőművessel iddogáltunk. A sokadik sör után, Lackó már nem bírt többet inni, meg akarván szabadulni barátunktól megkérdezte: - Mond, komám, ha végigpiálod az egész éjszakát, akkor összetörve ébredsz? - Nem komám, én még nőtlen vagyok.

LESZOKÁS

Még a két háború közötti időkben történt. Ditrriich plébános úr szokása szerint a kápolnánk előtt nézelődött. Ekkor látta, hogy az idősebb Guszti bácsi, mint mindig, most is tök részeg. Megállította, majd megkérdezte: - Guszti bácsi, mikor szokik végre le az alkoholoról? - Öreg vagyok én már ahhoz, hogy leszokjak róla. - Ejnye, ejnye, leszokni soha nem késő. - Jól van, akkor még ráérek.

Szent Mihály napja

(szeptember 29.)

Szent Mihály arkangyal ünnepe. A hagyomány szerint ő a túlvilágra költöző lélek kísérőtársa, bírója. Ezzel függ össze a halottszállító saroglya "Szent Mihály lova" elnevezése, amely fából készült négy lábbal ellátott eszköz. Temetéskor a koporsót helyezték rá, melyet aztán négy ember a vállára emelve a sírhoz vitt. Nevét feltehetőleg onnan kapta, hogy a középkortól Magyarországon is a temetés védőszentjeként tisztelték Szent Mihályt. Katolikusok és protestánsok egyaránt

használták a Szent Mihály lova kifejezést, ami ugyancsak az eszköz nagy múltjára vall. Általában, dísztelen volt és feketére festették, de ismeretesekek faragott fehér és színes virágokkal díszített, festett példányok is,

gyermekek temetésénél használtak. Ahol, és amíg nem voltak ravatalozók, mint nálunk is, addig ezen vitték, a plébános és a temetésre megjelentek kíséretében az elhunytakat házuktól a temetőbe.

E nappal megkezdődött az ún. kisleveles ideje, a lakodalmazások őszi időszaka, mely Katalin napjáig (nov. 25.) tartott. Mihály napja a név gyakorisága miatt kedvelt névünnepe. Szent Mihály napja, a gazdasági év fordulója. Ezután kezdték a kukoricát törni. A Szent György napkor legelőre hajtott állatokat ilyenkor hajtották haza. Ez a nap a

pásztorok elszámoltatásának, szegődtetésének időpontja is volt. A Hortobágy vidékén Mihály nap volt számukra a legnagyobb ünnep, amikor multságokat, bálakat is rendeztek. E napon gyakran vásár is volt, a pásztorok ilyenkor egészítették ki a felszerelésüket. A cselédfogadás egyik időpontja.

Sokféle, időjárással kapcsolatos szólás, közmondás ismeretes Szent Mihály-napra vonatkozóan. Közismert mondás: "Szent Mihály lova deres,

behozza a telet!" Az Ipoly menti falvakban úgy tartották, ha a fecskék még nem mentek el Szent Mihályig, akkor hosszú ősze lehet számítani. A pásztorok az állatok viselkedéséből jósoltak az időjárására. Ha Szent Mihály

éjszakáján a juhok vagy a disznók összefeküdtek, hosszú, erős telet vártak, ellenkező esetben enyhét.

A Móga János altábornagy vezette független magyar honvédsereg 1848. szeptember 29-én, Szent Mihály napján győzte le a Jellasics horvát bán vezérelte osztrák-horvát csapatokat. Ennek tiszteletére, sokáig ez volt a Magyar Néphadsereg napja.

Impresszum:

A szerkesztőség címe: 2009 Pilisszentlászló, Petőfi S. u. 55.

Felelős szerkesztő - kiadó: Franyó Rudolf

E-mail: franyorudolf@citromail.hu | Tel.: 06 20 947-9243, 06 26 338-093

Nyomtatás: technovaszentendre@gmail.com • 06 26 309 766

Megjelenik havonta • Iktatószám: CE/15092-2/2015